Сосполна інформаційна новинка Русинув Мадярщины • A magyarországi ruszinok közéleti, tájékoztató lapja

РУСИНСЬКЫЙ СВІТ
RUSZIN VILÁG

рочник XVI. число 133., септембер – октовбер
XVI. évfolyam 133. szám, szeptember – október 2018

Pro Cultura Minoritatum Hungarie 2018.

Памяти Еде Еґана • Egán Ede emlékére

Фестівал брындзы, Рахов 2018. • Brindza fesztivál, Rahó 2018.

На обкладці: образ Федора Манайла „У коморі”, 1976. р.
A borítón Manajló Fedor A kamrában (1976) című festménye

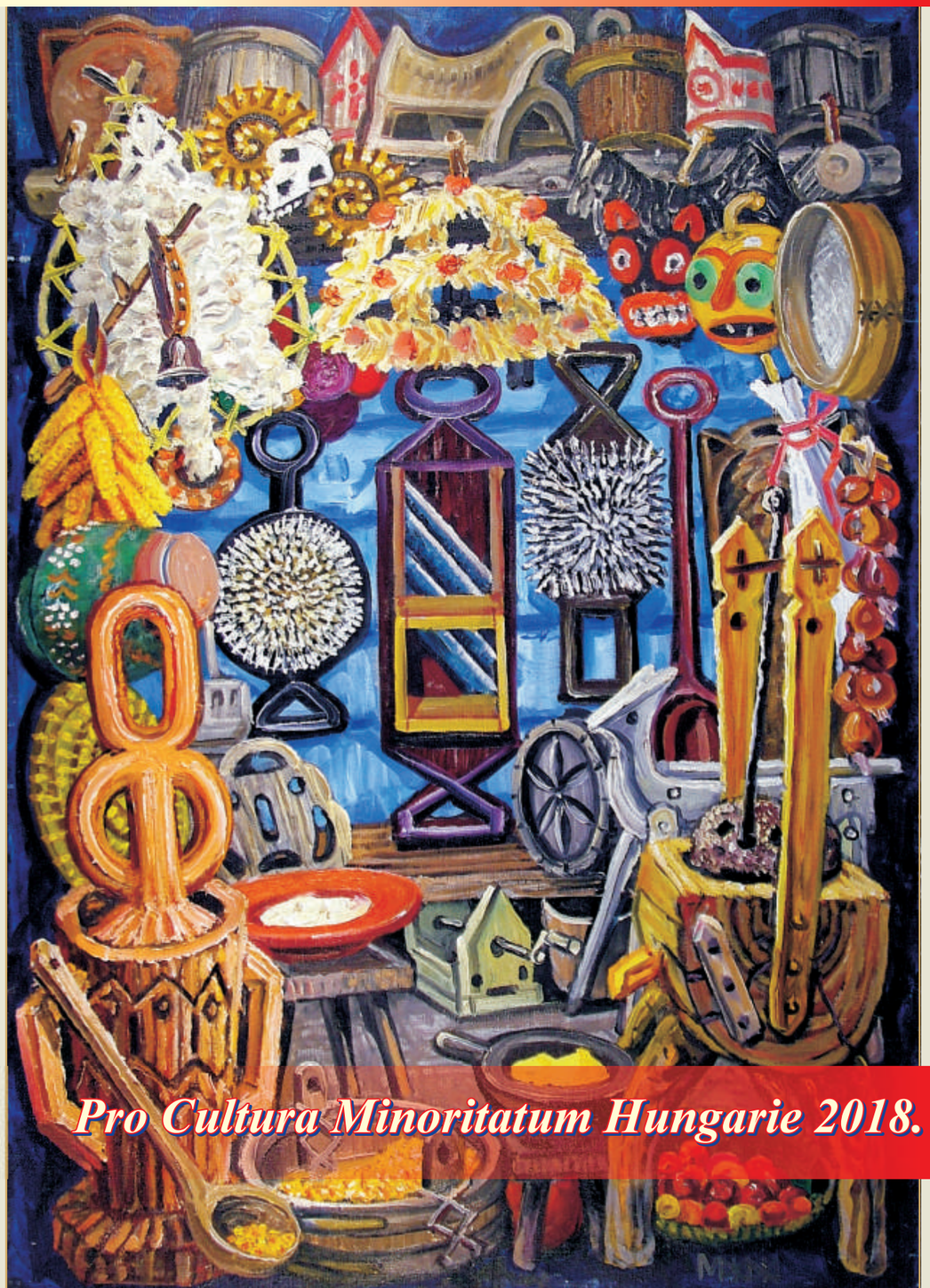

Pro Cultura Minoritatum Hungarie 2018.

По гостинох у Неліпині....

Історія пуд сякым тітулом одбыла ся пуд Свалявов у поселеню Неліпино. Главнов бавлячов особов быв часто споминаный и теперь фахман из селського ґаздувства, політик Еде Еґан (1851-1901).

„У наново орґанізованум представительстві робило ушыткого троє люди. Єдным из ных быв секретарь, котрый исповняв ушытку канцеларську роботу и ходив по ділох, другый – управлявучый станицёв хова, котрый ся занимав розведенём, селекціёв и застаченём худобы у реґіоні, а коло того и вошколованём русинського обывательства у сюй сфері. Часто приходжовав єден пан, котрый перевіряв бухгалтерію и діловодство. Йсе было своєфайтовой адміністративной вошколованя, де такі понятя, ги робочый час и бюрократія, не мали міста. Робило ся тельо, кельо требало, докідь ся робота не была ушорена. Рестанція была непохопителна и нетерпима меже робутниками. По путованёх у села, котрі кликали ся командіровкы, слідовали неодкладні дії у інтересох Русинув, было скорой и їх исповненя, дуже часто происходило уночы. Сякі діла ранушнёв поштов заганяли ся у соотвітствену міністерію вадь уряд. По сконченю подобных робут, хоть и скромно, мав місто спочивок, вадь даже забавка. У сякых случаёх свуй час мы проводили на купелёх Неліпино, котрый быв недалеко. По купанёви мы сідали за стул и за пляшков файного мукачовського вінка бесідовали за проблемы світа, за положеня и довгы русинського народа и, не хочу таити, за ознакомленя будапештського гостя из обычаями гощеня у береґськум реґіоні.

Даскулько раз мы уже потерпіли фіаско, перейшли на булш муцні напої, сяк продовжало ся до зурь, коли мы, розплатившы ся, зобрали ся дому. Из чудеснов наладов йшли сьме пак по путёви до Свалявы. У путёви співали співанкы, повідали вшелиякі остроты, анекдоты. Роблячы наш путь майрузнокіпным, мы звертали из нёго и обнимали стоячі подовж путя липы, а пак, перескочившы через шанц, ишли полежати мало на полю. Сяк и не замерьковали, коли наш ревізор зайшов у крумплї и пропав. Прийшло ся нам за ним вернути, и мы увиділи, як вун обнимав цвітучі крумплёві корчі. Увидївшы нас, нараз зачав роззвідововати, што то за квітя, и з яков цілёв го ростиме у такуй величезнуй кулькости?

Лем я зачав му росказовати за історію-ґеоґрафію крумпель, як мене перебив наш ґазда.

– Тадь се крумплёва цвітка, ты што, не знав?

– Нїт! – одповів ревізор. Крумплёву цвітку давуть воякам, коли присвоювуть новый ранґ, жебы они сю цвітку пришыли до мундура, се я чув. Но сї не такі, зато же не достигнутї. Айбо коли достигнуть, тогды будуть твердыма, и зобравшы їх, заженуть до войська.

– Йой, як інтересно, а я и не знав, же звізды офіцірув ростуть на русинськуй земли.

Вун ищи довго мудровав за квітя крумплюв, докідь мы му не ростолковали, же крумплї – се майважный продукт їдіня у жывотї Русинув. Зато и садять їх у такуй кулькости.

***Marosi Anita**, Kárpátalja.ma*
Товмачила: Ірина Скіба

Честовані Читателї!

Май повну інформацію за жывот Русинув Мадярщины годні сьте дустати на нашуй інтернет сторонї: **http://ruszin.com**

Ипен там у меню глядайте и електронну верзію нашуй новинкы!

Русинськый художник Андрій Манайло став лавреатом Державнуй Премії Національних Меншын Мадярщины – Pro Cultura Minoritatum Hungariae

Міністерія Людськых Ресурсув Мадярщины вызнаменовала маляря Андрія Манайла преміёв Pro Cultura Minoritatum Hungariae – на знак признаня його промінентного діятельства у сфері національного умілства и культуры.

Церемонія врученя так називаного „Оскара“ національних меншын одбыла ся 13. октовбра 2018. рока в Національнум кінематоґрафичнум театрі „Уранія“ у Будапешті.

Награда была передана держсекретарём по церькувным и національным капчаням канцеларії премєр-міністера Мадярщины – Мікловшом Шолтесом и замістителём держсекретаря по ділам общественуй інтеґрації Міністерії Людськых Ресурсув – Лангерни Віктор Каталінов.

„Андрій Манайло – художник, рожденый у знамуй русинськуй дінастії малярюв – прихылник своюй національнуй культуры. Народной коріня и дідузнина світового малярства довєдна вызначавуть його умілськой діятельство, котрой привело ку зучастненю у многых выставкох по цілум світови.

Властитель чиселных меженародных вызнаменовань, будучы предсідателём Національного Самосправованя Русинув Мадярщины, создав Меженародну Русинську Зберьку Образув и меженароднї умілські таборы про доростлых и молодеж, а также орґанізовав шор научных конференцій и появленя чиселных выдань, захранявучых русинськый ідентітет.

Андрій Манайло – єден из майзнамых сочасных художникув світового русинства – єднов из своїх майважных задач тримле захраненя и розвуй русинськуй культуры и ї пропаґацію у цілум світови“.

Ґратулуєме честованому художникови ку высокуй державнуй одзнаці!

Жерело: МТА, Марія Ортутай
Фото:
Ласло Байтаі, Іван Теодор Манайло

Русинськый табор материнського языка и духовного хованя у Балатонмаріяфюрдї

У доростлум вікови візуалнї образчикы опреділявуть ся доимами из дїточых рокув. Сякі доимы зясь мали можность пережыти дїти, котрі зучастнили ся у таборі, орґанізованум Мішколцськым національным русинськым самосправованём и реґіоналным русинськым самосправованём Мішколц-Абов-Земплина при пудпорованю МЛР.

Уже первый день у таборі учинив на дїточок неизгладимі доимы. Шістьгодиновой путованя поїздом дуже полюбило ся таборашам. Они мали можность попозерати нові пейзажы и варошы. Такой у поїздї зачали знакомити ся єден из другым, плановати подалшый одпочинок. Дїточкы общали ся, бавили у вшелиякі бавкы, повідали анекдоты. И у тот же час не забывали позерати довкола, зато же проїзджали чудеснї по красотї и історично значимі міста своюй отцюзнины.

По прибытю ушыткых чекав смачный обід.

По обідови таборашы розыйшли ся по своїм містностём, познакомили ся из шором фунґованя табора. Приятнї лучикы сонця кликали на купаня до Балатона. Так и пруйшов час до самуй вечері. А потому ушыткі зобрали ся довєдна пудвести резултаты первого дня у таборі.

Уже стала традіційнов у таборі бавка на ангела-хранителя. Суть бавкы у тому, же у шкатулку кладуть цетликы из именами дїти и доростлых. Каждый тягне такый цетлик и запоминать имня, указаноє у нёму. До особы, котра указана на цетликови, треба указовати од вечура до вечура якмай повышеный позур. На слїдувучый день треба было здогадати ся, ко твуй ангел, ци ты го упознав, и як вун проявляв своє одношеня. Вечур тягнули нові цетликы, и ушытко повторяло ся наново. Ся бавка нараз обросла леґендами, історіями, фіґлями, котрі звучали за ушыток час у таборови. И теперь, коли ся стрічаєме, нараз приходять на гадку сякі історії. Окрем того, у таборі є традіція одправляти майже цалком пудзабытї поштові карткы. Їх заганяня своїм родителям, вадь цімборам треба таити, айбо пак сякый приятный сурпріз приносить получателёви незабываємый ефект.

Тоту радость, котру поштові карткы приносять домашнїм, цімборкам и цімборам, знакомым, велмы позітивно была пережыта и нами. Окрем занять у таборі мы дустали можность познакомити ся из історичныма и ґеоґрафічныма інтересантностями відика. Пропливавучы на шіфі Балатон, мы познакомили ся из флоров и фаунов сёго чудесного озера.

Познакомили сьме ся из стратеґіёв и походами Балінта Терека, навщивили Сиґлігетску кріпость. На сято Богоридиці 15. авґуста мы навщивили каплицю у Балатонмаріяфёлдї и зучастнили ся на ґрекокатолицькуй Сятуй Літурґії, де співали на церькувно-славянськум языкови.

Из великым інтересом мы познакомили ся из історіёв Чіллаґвара, каштеля фамілії Естергазія и його паноптікума, на што требало даякуй вытримкы, зато же сперед тым была курта путь. Мы навщивили Сяту Літурґію у містнуй каплиці, де дустали знаня за жывот кардінала Міндсенті и безвинноубієных служытелюв церьковли из Пудкарпатя и Словакії. Навщивили также парк пригод коло Кестгеля, котрый воздвиг перед таборашами необычайнї требованя з фізичнуй пудготовкы, котрым они соотвітствовали подля возрастнуй ґрупы. Перед каждов перепонов участникы пудтримовали єден другого.

Вечур мы часто шейталовали на пристанї и їли освіжавучу змерзлину.

Любовали ся містнов церьковлёв у Балатонмарія, котра покорила нас своёв архітектуров у стілови бароко и чудесным, добрі допозераным парком. Дякуєме містному парохови, же дав нам можность насолодити ся ї красотов.

У вечаршых проґрамох, на урокох реліґії, изученя Біблії, материнського языка, русинськых традіцій и культуры из великов наладов зучастнили ся ушыткі таборашы. Из великым інтересом проходили занятя по изученю традіційных умілств и выготовленя вшелиякых сувенірув.

Ушыткі из файнов наладов учили русинськый гімн, а также русинські народнї співанкы.

Русинськый табор у Балатонмаріяфюрдї пройшов из великым успіхом.

Янош Мигаль Соноцькый
Товмачила: Ірина Скіба
Фото: Марія Соноцька

Русинськый табор у Маріяповчі
16-20. юлія 2018. рока

Русинськый національный табор у Маріяповчі, котрый за тыждень став центером умілства, материнського языка, національных ремесел, народных танцюв и бавок, и не за меншым шором фіномшаґами, чекав ушыткых дїточок, котрі ипен у сесь час лїтовали дома. Отвореня табора зачало ся из привітственуй бесїды Яношни Русинко, предсїдателя Русинського Національного Самосправованя Маріяповчы ку притомным, котра ознакомила їх из проґрамов проведеня міроприять на цїлый тыждень.

Майважнов складовов проґрамы было далшоє изученя русинського языка из дїтьми. Айбо дуже важным рахує ся и изученя віковых традіцій, культуры, сокташув Русинув. До сёго входять русинські казкы, пословиці, дїточі вершыкы, важнї и судьбоноснї даты.

Подовж тыждня было проведено много веселых конкурсув, умілськых занять, спортивных змагань пуд руководством Яношни Русинко, ї донькы педаґоґа Тюнде Гиціни Русинко и Даніела Гиці, котрі своїма ідеями, занятями помагали таборашум інтересно провести час.

Збогачовали проґраму занятя по історії Русинув, ученя русинськых народных співанок, танцюв. Знакомили ся из релїґійныма традіціями Маріяповчы, котра є фундаментом нашуй віры, изучали Біблію, історію релїґії. Лекцію на сї темы читав Др. Йожеф Кіш, котрый пак провюв из таборашами ґеоґрафічну екскурзію.

Познаня дїти збогатили доростлї, котрі роблять за вшелиякыма фахами. Єва Вона обучала драматурґії, Томаш Ґабор – народным танцям и бавкам, Віктор Форкош – азам горчарства. Особеныма были занятя народнов музыков завто, ибо руководитель оркестра „Гюріце“ Вівієн Кіш вєдно з презентаціёв народных музыкалных інструментув ознакомила слухателюв из народныма співанками края.

Незгладимі доимы лишыв проведеный у второк Вечур Франції, на котрум танцювална група LOS CARCINOLC DE MONTALBAN представила свою проґраму, а позад сёго одбыла ся деґустація містных кулінарных шедеврув на радость и задоволеня дїти и доростлых.

Каждоденнї проґрамы орґанізовали и координовали сотрудникы Культурного Центра и студенты.

Довольте ми, дорогі читателї, од имени участникув табора и їх родителюв красно подяковати Мадярському Урядови, Вседержавному Русинському Самосправованёви, Русинському Національному Самосправованёви Маріяповчы и лично Яношни Русинко за орґанізацію и пудпорованя проведеня табора.

Товмачила: Ірина Скіба
Фото: Тюнде Ґіціне Русинко

XIX. фестівал брынзы у Рахові

У жывоті двох выдатных личностюв русинськуй історії князя Ференца Раковція II. и академика Антонія Годинкы значну ролю одограло Пудкарпатя и бывавучі там Русины. Завто нашой путованя проходило по містох у якуйсь мірі поязаным из нїма. Кунцёвов цїлёв екскурзії быв фестівал бринзы у Рахові, котрый за часом совпадать из вертанём отар овець из уже заснїженых зворув Карпат. Сесь традіційный сокташ быв описаный Антонійом Годинков, членом Академії Наук Мадярщины, деканом Пейчського Університета, а пуздннїйше його ректором, у книзї „Австро-Мадярська Монархія у записох и образох“, котра была вудана у 1887-1901. рокох у Будапештї, у главі, описувучуй жывот Русинув.

Ґрупа, наповнена в души чеканём доимув, рушыла на фестівал из Нїредьгазы. Там нас сердечно стрітила Марта Варґа, предсїдатель Національного Русинського Самосправованя Нїредьгазы, уєдно из чоловіком Ласловом Варґа, котрый приняв велми гостювливо участникув путованя.

Одправленя пруйшло из файнов наладов, што уже опредїлило, же наша путь буде успішнов. Перві два дни мы провели у Ужгородї. Пуд час вечаршых прогулок по варошови, мы познакомили ся из містныма інтересностями Ужгорода, якый став ищи майфайным. Шейталовали сьме и набережов Унґа, котрый, богужаль, читаво вусох позад лїтнюй сухоты. У вечаршум освітленю любовали сьме ся чудеснов будовлёв Ґрекокатолицькуй Єпархії, навщивили гробы великых сынув нації.

Нарано, по фриштыкови, мы навщивили Катедралный собор и предстали перед алтарём сященика-мученика Теодора Ромжы и просили го за заступництво нашого народа. По тому наша ґрупа навщивила музей народного быта – сканзен, котрый росположеный недалеко од Ужгородського замка.

По обідови одбыла ся інтересна поїздка у Воєводино, бывшый відик про вадаску ґрофа Шёнборна.

На другый день у ґрекокатолицькуй церьковли села Середнёва довєдна помолили ся коло іконы слызячуй Дївы Марії. Там нас невіроятно душевно стрітив містный парох о. Иван Ісаєвич, котрый детально повідав нам за історію слызоточіня іконы.

Академик Антоній Годинка у многых своїх творох писав за Великого Князя, за його одношеня ку Русинам, за „gens fedilissima”, споминавучы Мукачовськый замок, Мукачовську Ґрекокатолицьку Єпархію. Мы поросповзїровали теріторію замка, оддали честь перед скулптуров Илоны Зрінї и молодого Ференца Раковція. Дале, по путёви до Рахова, побывали коло зазначеного центера Европы, на містї, де зливавуть ся довєдна Біла и Чорна Тисы. По Хустськум замкови, у селї Сокырниця, попозерали памнятку деревляную архітектуры 17. столїтя и оддали честь памняти академика Антонія Годинкы.

Вечур мы прибыли до Рахова, де усалашыли ся до готела „Орлан“ и файно спочили по довгум фараднум днёви.

Нарано пушли сьме на Службу Божу у ґрекокатолицьку церьков, де мали стрічу из містным парохом о. Василём Носа, котрый повідав нам за тяжку долю ґрекокатолицькуй віры у повойновум періодї пуд час комуністичного режіма. У тот тяжкый історичный час настоятелём церьковли быв Иван Марґітич, котрый пуздннїйше быв тайно вусяченый за єпископа. На честь вірного пастыря свого народа коло церьковли вуладжена комната-музей и установлена памнятна табла.

По Службі Божуй пак уже ушыткі проникли ся духом фестівала. Майже ушыткі участникы были облечені до національного шатя, ушыткого было представлено 16 поселень Пудкарпатя. Пуд запалну народну музыку, народнї співанкы участникы каждого села из своїм оркестром пруйшли по центрови Рахова, а пак уєдно из многочиселныма позерателями направили ся до амфітеатра, де до самуй ночи проходив ґрандіозный концерт из запаленём ватры по завершеню. У кавалкадї фестівалных подїй стрітили сьме и многых знакомых, цімборув.

Пуздно вечур фарадловані, айбо насичені приятныма доимами, мы вернули ся до готела, а на рано уже зобрали ся у обратну путь.

Дуже дякуєме орґанізаторам сякого інтересного и познавателного путованя. Провювшы пять днюв на Пудкарпатю, мы много дузнали ся за історію, культуру и традіції Русинув. На другый рук мы плануєме познакомити из сякыма сокташами, ґастрономіёв Русинув и другых членув русинськуй общины.

Янош Мігаль Соноцькый

Товмачила: Ірина Скіба. Фото: Марія Соноцька

Путованя до Марамороша пейчськых Русинув

За добров традіціёв пейчські Русины путовали на Восток. На сей раз ґрупа турістув, де маймолодому было два, а майстаршому – сімдесять єден рук, стартовали уночы 31. септембра до майдалшого відика Пудкарпатя – Рахова и його околности. Ишли за новыма доимами и знатями по путёви изученя традіцій верховинцюв и изглядованя їх міст бываня. Первый и приятный сурпріз чекав уже за Береґсасом, коли великый цімбор пейчськых Русинув бирув Квасова Василь Губаль гостив їх зо своїма сотрудниками такой на роспутю у своє село. Нараз зазначиме, же довгой вусямнадцятьгодиновой путованя автобусом завершыло ся велмы успішно. Доста уповісти, же невеличка ґрупа майзвідавых и смілых пуд веденём пензіонованого універзітетського професора-спортсмена Кароля Герлічкы вунесла русинську заставу на майвысоку гору Украины Говерлу! А ушыткі довєдна познакомили ся з інтересантностями майоддаленуй містности старого Мадярського королювства – горного Марамороша. Много нового про ся увиділи обывателї Баранї такой из облакув комфортабелного автобуса. Глєдати жерело, з котрого вутїкать Тиса не про велику ґрупу турістув, де вечшу часть тримлють пензіяші, айбо попозерати, де ся зливавуть Біла и Чорна Тиса на околиці Рахова – цалком реална и достижыма задача. Як и перепозерати чудеснї околности горного вароша, котрыма ся любовали пейчські турісты од самого рана до вечура суботы. За єден день навщивили нараз пудкарпатськой Ясїня и два закарпатські курорты – Яремче и Буковель. А поєдным (тым, ко сходжовав на Говерлу), удало ся и яфин з правдиво екологічно чистуй містности покоштовати и напозерати ся на фантастичні пейзажы лїсистых Карпат з майвысокых міст. А уже у недїлю у центрі Рахова лично поприв'ітствовати многочисленых участникув традіційного у тых містох Фестівала брынзы, у котрум ґрупа зучастнила ся на другый день по прибытю – у недїлю. Колоны участникув з окремых містных поселень, загатарных гостюв, хлопы, жоны, дїти, каждый у своюм оріґіналнум шатёви, з своїма музыкалныма інструментами (туй майчестованї трембітарі), співавучы, ко на конёх, ко пішо пудняли ся горі до варошського амфітеатра, де цїлый день, до пуздного вечура одбывала ся велика бавка. А подовж цїлуй пути шоры з вшелиякыма файтами сыра: великі головкы будза, брынза у гордовикох, смачна вурда... Як не покушати? А по пробованю не многі годнї были вутерпіти, жебы не набрали дому містных фіномшаґув...

А квінтенсенціёв про гостюв з Пейча став недїляшный вечур на другум штокови готела „Европа“, де по вечері зобрали ся ушыткі турісты довєдна, жебы обміняти ся доимами за сесї два дни. А кедь туй быв руководитель Пейчського РНС Йожеф Чегілї з своёв знаменитов ґітаров, а коло нёго наша пріма Жужа Лебеда, та само собов выйшов з того імпровізованый концерт высшого класа. А наша співачка порадувала публику ищи и бесїдливым жанром, ї повіданя-былиці з властного жывота заставили добрі не пурвати черева од сміяня. Тоту атмосферу пудтримали и другі турісты, вечур вуйшов на славу! И не біда, же на другой рано, у понеділёк автобус з пейчанами рушыв назад у довгу путь. На добру годину застановили ся путувучі у Тячові, попозерали інтересности у центрі вароша, архітектуру часув Австро-Мадярщины, памнятникы Лайошови Кошутови, Шімонови Голоші. По путёви не мож было на зайти у столицю пудкарпатськых кошаркарюв Изу, добрі, же автобус быв великый, и на парадні кошары ся у нёму найшло доста міста... Правдивов сензаціёв была остановка в Сокырниці, де турісты Пейча навщивили перлу деревлянуй архітектуры, готичный шедевр XVIII. столїтя, церьковцю, у котруй даколи тримав Службы Божі о. Роман Годинка, отець нашого славного академика, ректора Пейчського універзітета, Антонія Годинкы. Чкода лем, же за славну минулость у днешнюй украинськуй Сокырниці не многі дашто познавуть. Молодї люде, котрі ипен ишли зо школы, нич не знали повісти за фамілію Годинка. Педіґ над входом у школу ищи є памнятна табла академикови роботы Михайла Беленя. Видав, дуже высоко поставили ю, дїти не видять, а учителї не шатувуть повідати за познатого ученого и твердого Русина... Йсе также реалії днешнёго Пудкарпатя, за йсе также треба знати, а главноє пробовати дашто и змінити. Хоть лем туй у Мадярщинї, де Русины хотять булше знати за минулость властного народа, його традіції и вірованя. Ипен сю цїль и сповняло на самый перед путованя пейчськых турістув у далекый пудкарпатськый Мараморош.

-ль

Фото: Йожеф Чегіль

Споминаєме на професора Антонія Лявинця

7. октовбра по тяжкуй и продовжытелнуй хвороті, котру вун переносив из великым мужеством, у віці 84 рокув скончав ся професор Др. Антоній Лявинец, основатель и первый предсїдатель Общества Русинськуй Інтеліґенції имени Антонія Годинкы.

Др. Антоній Лявинец родив ся 12. юнія 1934. рока у Воловцю у фамілії діректора містнуй школы. По скончeню Мукачовськуй середнюй школы вун продовжыв своє вошколованя в Ужгородськум Державнум Університетї на факултетї общуй медицины, котрый з одзнаков закончив 1957. рока. Свою медичну каріеру Др. Лявинец зачав у пудкарпатськум селї Березинка. По двох рокох вун пройшов спеціалізацію по хірурґії и анестезії у Кієвськум Інститутї повышеня кваліфікації. Од 1964. рока робив асістентом у Кієвськум Медичнум Інститутї. Вюг изглядованя по ожывленю новорожденых и раннюй діаґностиці. Антоній Лявинец захистив докторську дісертацію, опубликовав 200 научных статї и написав 5 книг. По аплавзї на Чернобылськуй АЕС зайняв ся просвітительсько-розъяснителнов роботов, чым вызвав недоволство власти.

1992. рока вєдно из фамілiёв професор перестяговав ся до Мадярщины. Од 1994. до 2006. рока робив главным дохтором у Будайськум дїточум шпіталю у оддїленю дыхалных путюв. Його дїятельство было одзначено орденом Сятого Лазаря 2005. рока.

Вун быв одданым, вірным и аґілным членом русинськуй сполности, депутатом первого Вседержавного Русинського Самосправованя (1998-2002). 1998. рока быв делеґатом Світового Конґреса Русинув, довгі рокы єдным из редакторув Русинського Алманаха. За зучастненя у розвою русинськуй культуры, за роботу по захраненю традіцій, языка и ґрекокатолицькуй віры Вседержавноє Русинськоє Самосправованя наградило Др. Антонія Лявинця преміёв и памнятнов медайлов Антонія Годинкы 2004. рока.

Вічная Памнять! Блаженый Покуй!

Реґіон Боршод-Абов-Земплин и Русинськоє Національноє Самосправованя Мішколца 9. септембра 2018. рока совершыли паломницьку путь на честь Дня Роджeня Богородиці пуд час Отпуста у Абоді. У ході зучастнило ся 40 люди, у тому числї представителї русинськых самосправовань Мішколца, Шайовлада, Шайовпетрі, Онода, Гейовкерестура, Алшовжолцы, Фелшожолцы, Арнода и Шайовпалфолы. Зачавшу ся у 11. годин Сяту Літургію одслужыв парох из Ракацы Дёзёв Балоґ, а сяточну проповідь казав парох из Абовсантова – Ласлов Дудаш.

На честь сята паломникы навщивили реформатську церьков часув Арпада. Пак ушыткі зучастнили ся у сяточнум обіді. Дякуєме парохови Дёрдёви Товт-Оросови, паніматцї Др. Каталін Галан, предсїдателёви и ушыткым депутатам РНС Абода за сердечноє погостительство.

Русинські Національнї Самосправованя XI. и XIV. районув 18. септембра сёго рока провели покладеня вінцюв на памнять погибшых пуд час бурных подій історії соотцюзникув коло памнятного міста, котроє розміщено сперед будовлёв резіденції Вседержавного Русинського Самосправованя Мадярщины. Міроприятя завершыло ся показом документалного філма и дружеськов бесїдов.

29. септембра Русинськоє Національноє Самосправованя Пейча тримало III. Національный Пікнік. У культурнуй проґрамі зучастнив ся струнный оркестер русинськуй недїлнуй и музыкалнуй школы „Верховина“ пуд веденём Йожефа Чегілї, предсїдателя Русинського Національного Самосправованя Пейча. У проґрамі также была кулінарна выставка.

По ініціативі нїмецького посланика у Парламентї Імре Ріттера одбыло ся координаційной засїданя представителюв національных меншын, у керетох котрого они были проінформованї за звечшеня пудпорованя подля буджета Мадярщины на 2019 рук, выходячы из діючого Закона L. од 2018. рока, за фінансові потребности на діловеденя и інвестіції, на триманя національных інстітуцій, котрі находять ся при Місцных Національных Самосправованёх, а также за інвестіційнї и фінансові кельтункы, за принципы оцїненя ґрантув EFOR 1.4.5.-16 и актуалнї вопросы національнуй політикы.

При орґанізації Научного Культурного Общества имени Александера Духновича и Областного Общества Пудкарпатськых Русинув **13. октовбра 2018. рока у Севлюші одбыв ся 4. Русинськый Фестівал „Червена Ружа“.** На фестівалї выступили колективы, захранявучі русинські традіції.

Пряшовськый Університет, Інстітут языка и культуры національных меншын и Русинськый інстітут языка и культуры од 17. до 19. октовбра тримали конференцію пуд тітулом „20 рокув словацькуй русиністиці“. У научнуй части конференції из докладом выступив Др. Михаил Капраль, руководитель Русинського Научного Інстітута имени Антонія Годинкы при Вседержавнум Русинськум Самосправованю Мадярщины.

Русинськый табор языка и духовного хованя у Балатонмаріяфюрдї
Ruszin Anyanyelvi– és Hitéleti Gyermektábor, Balatonmáriafürdő

Фото: Марія Соноцька / Fotó: Szónoczki Mária

Русинськый табор у Маріяповчі
Ruszin tábor, Máriapócs

Фото: Тюнде Русинко Ґіціне / Fotó: Gicziné Ruszinkó Tünde

XIX фестівал брынзы у Рахові
XIX. Brindza Fesztivál Rahón

XIX фестівал брынзы у Рахові
XIX. Brindza Fesztivál Rahón

Фото: Марія Соноцька / Fotó: Szónoczki Mária

A pécsi ruszinok máramarosi kirándulása
Путованя до Марамороша пейчськых Русинув

Фото: Йожеф Чегіль / Fotó: Csehily József

A Hársfalvi mulatozások után...

A fenti címet viselő történet a Szolyva melletti Hársfalván játszódik, főszereplője a manapság oly sokat emlegetett egykori mezőgazdasági szakember, gazdálkodó és politikus, Egán Ede (1851–1901).

„A hajdan való hegyvidéki kirendeltségnél annak megalakulásakor a megboldogult és áldott emlékű borostyánkövi Egán Ede kormánybiztoson kívül csak három állandó tisztviselő volt. Az intéző titkár, ki minden irodai munkát végzett és utazott is s a faiskolakezelő, ki a hegyvidéki gyümölcsfák nemesítése és terjesztése mellett a ruthén nép okszer és gyakorlati gyümölcstermelésének, eltartásának, értékesítésének kioktatása érdekében dolgozott. Időközönként a földmívelési minisztériumból jött le egy-egy úr, ki a számadásokat ellenőrizte, a könyvelést megtekintette. Egészen sajátos hivatal volt ez, ahol hivatalos óra és hivatali bürokrácia ismeretlen fogalom volt. Dolgozni kellett, míg a munka el nem fogyott. Restancia ismeretlen és meg nem tűrt fogalom volt. Kiküldetéseknek nevezett vidéki kiszállások alkalmával megállapított s a ruthén nép érdekében szükséges intézkedések halasztást nem szenvedhettek, azokat még az éjjel, amint visszaérkeztünk, el kellett végezni. A reggeli postával az ilyesminek feltétlenül mennie kellett a megfelelő resortminiszterhez vagy más közbenső hivatalhoz. A munka elvégzése után azonban — ha nagyon gyéren is —, volt szabadság, mikor a pihenésnek, sőt a mulatásnak is sora került. Egy ilyen alkalommal kimentünk a szomszédságban fekvő kies fürdőhelyre, Hársfalvára. Fürdés után egy asztalnál letelepedve jó munkácsi vinkó mellett elbeszélgettünk a világ folyásáról meg a ruthén nép eladósodásának körülményeiről, és — mi tagadás benne — a budapesti úrral igyekeztünk megismertetni a Beregben szokásos mulatozásokat. Bizony egyik fiaskó után a megszokott második és a jó Isten a megmondhatója, hányadik, végül a nehezebb italok is sorra kerültek és bizony, úgy hajnal felé volt már, mikor elérkezettnek láttuk az időt a hazamenetelre is. Fizettünk s per apostolorum pedes, el is indultunk a gyönyörű lombú hársfával szegélyezett úton haza, Szolyvára. Amint haladtunk, ének, élcelődések, anekdotázások között, meg-megesett, hogy valamelyikünk hol közvetlen érintkezésbe jutott valamelyik terebélyes hársfával, hol meg, letérve az útnak unalmasan egyhangú, egyenes irányáról, belebotlottunk az útszéli árokba. Onnan aztán egy nagyot lépve, elpihengettünk a vetések között. Revizorunk egy ilyen, ártatlan kilengés alkalmával egy burgonyatábla párhuzamosan haladó sorai között ülve maradt és csak pár lépés után vesszük észre, hogy valahol elmaradt. Visszamegyünk és megtaláljuk, amint magához ölelve, nagyban szagolgatja a burgonya éppen nyiló virágainak illatát. Amint észrevesz bennünket, első szava: magyarázzuk meg, miért termelik itt ily nagy mennyiségben ezt a kedves, illatos virágot és milyen virág ez? El is kezdem magyarázni ennek természetrajzi életét stb., mikor belevág botanizálásomba a gazdász: — Hát ez krumplivirág, nem ismered? — Nem! — feleli a pesti úr. — Hát krumplivirág; nem hallottad: mikor katonáéknál előléptetnek valakit, kap egy, két vagy három krumplivirágot, hogy a gallérjára varrja? — Azt hallottam, de ez nem olyan. — Ez az barátocskám, csakhogy ez még nem érett. Ha megérik és megkeményszik, akkor leszedik és innen szállítják a hadseregnek. — Nagyon érdekes! Ezt nem is tudtam, hogy a katonák csillaga itt terem a ruthén földön… Nagyon sokáig tűnődött még a krumplivirágon, míg sikerült megértetni vele, hogy a burgonya, e nemes gyümölcs a ruthén nép főtápláléka. Azért termelnek belőle olyan sokat.” (Borz)

Marosi Anita
Kárpátalja.ma

Tisztelt Olvasók!

Bővebb információt a magyarországi ruszinok életéről WEB oldalunkon találhatnak:

http://ruszin.com

Ugyanitt található meg lapunk elektronikus verziója!

Manajló András
a 2018. évi Pro Cultura Minoritatum Hungarie díjazottja

A Nemzetiségi Gála keretében 2018. október 13-án, az Uránia Nemzeti Filmszínház Dísztermében a magyarországi nemzetiségek kultúrájáért folytatott tevékenység szakmai elismeréseként átadták az idei Pro Cultura Minoritatum Hungariae díjakat.

Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára a díjátadást megelőző beszédében úgy fogalmazott: „itt Magyarországon a nemzetiségekre kincsként tekintünk. Olyan kincsként, amely gazdagítja az egész nemzetet, az egész országot, az egész Kárpát-medencét."

Az államtitkár az őszi erdők "színpompájához" hasonlónak nevezte a magyarországi nemzetiségek életét. Azt mondta, ha elűzzük őket, nem akarunk velük élni, ha a többségi társadalom nem érzi, hogy mennyi mindent adhatnak a közös országnak, akkor lehet, hogy „fantasztikusan egységes lesz az erdő, de azt a „csodát", amit most az őszi erdő ad nekünk, nem kapjuk meg."

Soltész Miklós kitért arra is, hogy ma - mint fogalmazott - „iszonyatos helyzet" van Ukrajnában, ezért kérte a nemzetiségek képviselőit, hogy a kárpátaljai magyarok védelmében nemzetközi fórumokon emeljék fel a szavukat.

Langerné Victor Katalin, az Emberi Erőforrások Minisztériumának társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkára elmondta, hogy az odaítélt díjakkal ismerik el a kitüntettek munkáját.

A hazai ruszin nemzetiség képzőművészeti örökségének megőrzéséért, valamint nemzetisége fiataljainak tehetséggondozásáért végzett kiemelkedő munkájáért Pro Cultura Minoritatum Hungariae díjban részesült Manajló András festőművész.

Manajló András, a híres ruszin festőművész dinasztia sarja, grafikus, festőművész, elkötelezett híve a ruszin nemzetiségi kultúrának. A népi gyökerek és a művészet egyetemes hagyatéka együttesen határozzák meg szépművészeti tevékenységét, amelynek eredményeként világszerte több kiállításon is bemutatkozhatott.

A festőművészt korábban kitüntették a Hodinka Antal-díjjal, emellett számos nemzetközi elismerésben is részesült. 2006-2010 között az Országos Ruszin Önkormányzat elnökeként létrehozta a nemzetközi ruszin képzőművészeti gyűjteményt, a nemzetközi felnőtt- és ifjúsági művészeti alkotótáborokat, kezdeményezte a görögkatolikus fatemplom felépítését Máriapócson, közreműködött számos tudományos ismeretterjesztő konferencia és a ruszin identitást erősítő kiadvány megjelenésében.

Forrás: MTI, Ortutay Mária
Fotó: Bajtai László, Kramarenko Viktor, Manajló Iván Teodor

Ruszin Anyanyelvi– és Hitéleti Gyermektábor

Balatonmáriafürdő, 2018. augusztus 9-16.

A felnőttkor emlékképeit a gyermekkorban megélt élmények határozzák meg. Ebben a gyermekkori élményben volt része a balatonmáriafürdői táborban résztvevő gyermekeknek. Ezt a tábort a Miskolci MJV Ruszin Nemzetiségi Önkormányzata, a BAZ Megyei Területi Ruszin Önkormányzat és a EMMI szervezte.

Már a táborozás első napja is érdekes volt: a mintegy hatórás vonatozás nagy élményt jelentett a gyermekeknek. A hosszú út alatt új ismeretségek szövődtek, ki beszélgetéssel, ki viccmeséléssel, ki társasjátékkal, kártyajátékkal próbált kapcsolatba kerülni a másikkal. Eközben, ha csak egy pillanatra is, de szemük elé került a táj festői szépsége, eszükbe jutott történelmi jelentősége. Az utazás után a gyerekeket finom ebéd várta a táborban.

A nap további részében a szállás elfoglalása és a napirend ismertetése után a további bemutatkozás és ismerkedés következett. Rövid tanulást követően a hívogató napsugár melege vágyat ébresztett a fürdésre. Nagy élmény volt az első megmártózás a tó vizében. Ez a program estig, vacsoráig tartott. Ezután a nap eseményeire, élményeire emlékeztünk vissza.

Táborozásunk visszatérő eseménye az Angyalkázás. Felírjuk a táborozó gyermekek, felnőttek neveit kis cédulákra és bedobjuk egy dobozba. Mindenki húz egyet, megjegyzi a kihúzott személy nevét, aki iránt aznap estétől másnap estig észrevétlen figyelmességet tanúsít. Másnap este mindenki megpróbálja kitalálni, hogy ki volt az Angyalkája és milyen figyelmességgel kedveskedett. Ezután új cédulát húzunk és kezdődik minden elölről. Így a tábor első napjától kezdve új meglepetések, szlogenek, anekdoták születnek, melyek végigkísérik a tábort, és ha később találkozunk, egy-egy esemény, történet jut az eszünkbe egymásról.

Táborozásunk egyik visszatérő pillanata a már régen elfelejtett, kézzel írott, postán feladott hagyományos képeslap, melyet mindenki a saját otthonába címezve adhatott fel. Az esti telefonálás során ezt a titkot csak pár napig kellett magukba tartani, így otthon tényleg nagy meglepetés fogadta a postaládát kinyitót. De az öröm, amit akkor éreztek, amikor otthon megkapták a képeslapot, az mindenképpen nagy volt számunkra.

A táborozás során a környék földrajzi és történelmi jelentőségű helyeit kerestük fel. A Balatonon áthajózva nagy élményt jelentett a magyar tenger ringatózása, vízi- és növényvilága, Szigliget várának megtekintése és megmászása, Török Bálint hadjáratainak és hadi stratégiájának a megismerése.

Augusztus 15-én, az Istenszülő elszenderedésének ünnepén a Balatonmáriafürdőn lévő kis kápolnában részt vettünk a görögkatolikus szertartásunk szerinti Szent Liturgián, melynek énekeit ruszinul is énekeltük.

Az Eszterházi család balatonszentgyörgyi Csillagvárának történetét és panoptikumát érdeklődéssel néztük és hallgattuk végig az idegenvezetőt. Ezt egy kisebb túra előzte meg, amelyen mindenkinek nagy szüksége volt a kitartásra.

Szent Liturgián vettünk részt a helyi kápolnában, ahol tanítást kaptunk az udvaron álló Mindszenti József bíboros életéről, valamint a hitükért meggyilkolt főpapokról, Kárpátalja és a Felvidék mártírjairól.

A Keszthely melletti kalandpark erőt és kitartást igénylő feladatokat állított elénk, melyeket mindenki a maga korosztályának megfelelően, nagy lelkesedéssel teljesített. Biztattuk, szurkolva lelkesítettük egymást a legyőzendő akadályok előtt.

Az esti séták alkalmával a mólón nagy élmény volt sétálni és közben a hűsítő fagylaltot fogyasztani.

A balatonkeresztúri templom a maga barokk pompájával és igényes parkjával festői szépségű. Köszönet a helyi Plébános Úrnak, aki lehetőséget biztosított ennek megtekintésére.

Az esti hitéleti- és hagyományőrző anyanyelvi programokban bibliai tanítások is szerepeltek, és a liturgiában használatos liturgikus szövegekeket is megtanultuk értelmezni. A kézműveskedésen nagy lelkesedéssel és kitartóan vettünk részt: egy-egy szuvenírt, ajándékot készítettünk az otthon maradottaknak, szeretteinknek. Elénekeltük a Ruszin Himnuszt, és olykor felcsendült egy pár ruszin nóta is, melyet mások is nagy érdeklődéssel hallgattak. Mindannyiunknak nagy élmény volt 2018.évi balatoni tábor.

Szónoczky János Mihály
Fotó: Szónoczki Mária

Ruszin tábor

Máriapócs, 2018. júl. 16- júl. 20.

A Máriapócsi Ruszin Nemzetiségi Táborban egy héten át a képzőművészet, a játékok, kézműves foglalkozások, néptánc, nyelvtanulás és nem utolsósorban finom falatok várták a nyári szünidőben a gyermekeket. A tábor nyitásaként Ruszinkó Jánosné, Máriapócs Települési Ruszin Nemzetiségi Önkormányzatának elnöke köszöntötte a résztvevőket és ismertette a programokat és a szabályokat.

A tábor programjának legfontosabb része volt a ruszin nyelv tanítása, de az év jeles napjainak, az emberi élet fordulóinak ünnepeit, a mondókákat, a gyermekverseket és a meséket is megismerhették a gyerekek.

Az egy hét alatt sok vidám feladattal, népművészeti foglalkozásokkal, sport és szabadidős vetélkedőkkel,

helytörténeti totóval leptük meg a fiatalokat. Ruszinkó Jánosné és lánya, Gicziné Ruszinkó Tünde pedagógus, valamint Giczi Dániel pedig érdekes kézműves ötletek tanításával és vetélkedőkkel színesítették a programot.

A tábor hetében a kézműveskedés mellett vidám foglalkozások, ruszin történetismereti vetélkedő és népdalok tanulása is szerepelt. A ruszin vallásos hagyományok megismerése mellett, mely Máriapócs vallásos történetének alapköve, vallástörténeti órán ismerhettük meg a néphagyományokat és a Bibliát. Az előadást a téma szakértője, Dr. Kiss József tartotta és a számára kedves Kárpátokról is mesélt.

Nagyon különleges kézműves ötletekkel ismerkedhettünk meg mi is, hiszen ahány felnőtt volt a táborban, annyian más-más ismerettel tudtak hozzájárulni a szakmai munkához. Vona Éva drámajátékkal, Balogh Tamás néptánccal és népi játékkal, Farkas Viktor a fazekassággal ismertette meg a résztvevőket. Rendkívüliek voltak a népzenei órák is, hiszen a Görice Zenekar - Kiss Vivien népi hangszerbemutatója több tájegység népdalaival is megismertette a résztvevőket.

Különleges esti élmény volt a keddi Francia Est, melynek keretében a LOS CARCINOLS DE MONTALBAN csoport táncbemutatója és a tájételek kóstolója volt a program a kicsik és a nagyok legnagyobb örömére.

A napi programokat a Kulturális Központ dolgozói és diákmunkásai koordinálták és szervezték - szívből jövő köszönet értékes munkájukért.

Engedjék meg, kedves olvasók, hogy a táborozók és családjaik nevében ezúton mondjunk köszönetet az Országos Ruszin Önkormányzatnak, a Magyar Kormánynak, Máriapócs Települési Ruszin Nemzetiségi Önkormányzatának és Ruszinkó Jánosné elnöknek a tábor megvalósításáért.

A tábor a NEMZ-TAB-18-0386 projekt keretében támogatásban részesült.

Fotó: Gicziné Ruszinkó Tünde

XIX. Brindza Fesztivál Rahón

A ruszin történelem két meghatározó személyiség II. Rákóczi Ferenc és Hodinka Antal akadémikus élében és tevékenységében jelentős szerepet töltött be Kárpátalja és a ruszinok, ezért az emléktúra a két kiemelkedő személyiséghez kötődő helyiségeket érintett. A végcél a havasokból téli időszakra levonuló birka gulyák fogadásához kötődő, ruszin hagyományokat őrző és bemutató Brindza fesztivál, amelyről Hodinka Antal, aki Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Pécsi Tudományegyetem dékánja, későbbi rektora volt, írt az Osztrák-Magyar Monarchia Írásban és Képekben, 1887-1901 Budapesten megjelent mű ruszinokat bemutató fejezetében.

A várakozással teli lelkes csapat Nyíregyházáról indult a fesztiválra. Varga Márta, a Nyíregyházai Ruszin Önkormányzat elnök asszonya és kedves férje, Varga László szíves fogadtatásában volt részünk. Indulásunk is hangulatos volt, ami meghatározta, azt hogy a csapat összetartó. Az első két nap Ungváron volt a szállásunk. Esti sétánk során meglátogattuk a belvárost, mely egyre szebb arculatot kap. Sétáltunk az Ung partján, melynek a kiszélesedett medrét láthattuk a szárazság miatt. Kívülről megtekintettük, - esti fényben, - a Görögkatolikus Székesegyházat, megkerestük nagyjaink emlékhelyeit, a vacsora után pihenőre tértünk. A reggeli után a Székesegyházban Romzsa Tódor püspök-vértanú oltáránál álltunk meg, és kértünk népünkre közben járását. A Vár melletti skanzenben az épített örökség szép példáit láthattuk. Délután a Vojevodinai helyet látogattuk meg. Másnap a Szerednyei görögkatolikus templom könnyező képei előtt mondtuk el a közös imánkat és egyéni kéréseinket. Az itt szolgáló Iszajevics Iván paróchus atya szíves fogadtatásában volt részünk. Hodinka akadémikus több művében írt a Nagyságos Fejedelemről és a ruszinokról: Osztrák-Magyar Monarchia Írásban és Képekben, 1887-1901 Budapesten megjelent mű ruszinokat bemutató fejezetében, II. Rákóczi Ferenc és a „gens fidelissima”, A Munkácsi vár, A munkácsi görögkatolikus püspökség története, II. Rákóczi Ferenc. Megtekintettük Munkács várának felújított épületeit, tisztelegtünk Zrinyi Ilona és az ifjú Rákóczi Ferenc szobránál. Megálltunk az Európa közepét jelző pontnál, a Szőke-Tisza eredésénél és több folyó találkozásánál. A Huszti vár meglátogatása után Szeklence faluban Hodinka Antal akadémikus emlékének adóztunk. Este értünk Rahóra, ahol az Orlan szállodában pihentük ki a hosszú út fáradalmait. Esti városnéző sétánk során felfedeztük a közelben lévő görögkatolikus templomot. Nosza Vaszil parochus úr szíves fogadtatásában volt részünk, aki a parochián ismertette velünk a görögkatolikus egyház szomorú sorsát, melyet a kommunizmus alatt el kellett szenvednie. A kor történelmi pillanataiba, az egyházunk megszüntetésekor Margitics János volt a parochus, akit később titokban püspökké szenteltek fel. Egy emlékszobát rendeztek be tiszteletére, a templom falán pedig, a nyáj hűséges pásztorának emléktáblát helyeztek el, örök emlékeztetőül az utókor számára. Másnap, vasárnap reggel 7 órakor Szent Liturgián vettünk részt. A reggeli után a fesztiváli hangulat felgyorsult. A viseletet, a feldolgozott juhtejterméket, brindzát és egyéb népi portékákat kínáló árusok sorai között vonult el a kb. 16 tájegységre osztható felvonulás. A csoportok a saját hagyományaiknak megfelelően felöltözve, hangszereiket szólaltatva vonultak a szabadtéri színpadhoz. A színes kavalkádban ismerősökre is találtunk. Este fáradtan, de szép, maradandó emlékekkel tértünk pihenőre és reggel elindultunk hazafelé. Az öt nap tartalmas útját köszönjük a szervezőknek. Jövő évi programunkban szerepel, hogy másokkal is megismertessük, megláttassuk a ruszin történelem, a népviselet és a gasztronómia gazdagságát.

Szónoczky János Mihály
Fotó: Szónoczki Mária

A pécsi ruszinok máramarosi kirándulása

A pécsi ruszinok a jó hagyomány szerint ismét kelet felé vették az irányt. Ez alkalommal a turista csoport, köztük a legfiatalabb 2 éves, a legidősebb 71, szeptember 31-én éjjel indult el Kárpátalja legtávolabbi vidékére: Rahóra és környékére. Új élményekért és ismeretekért indultak el, útjukon a verhovinaiak hagyományaival és élőhelyükkel akartak megismerkedni. Az első és kellemes meglepetés Beregszászon túl várta őket, mikor is a pécsi ruszinok nagy cimborája, Kovászó polgármestere, Hubály László kollégáival együtt megvendégelte a csoportot, így a hosszú, 18 órás autóbuszozás kellemesen végződött. A kirándulás alatt mindenki megismerkedhetett a régi Magyar Királyság legtávolabbi helységével, a hegyekkel körülzárt Máramaros érdekességeivel. Sok újat láthattak ezekből a baranyai lakosok a kényelmes autóbusz ablakain keresztül is. A Tisza folyó forrását felkeresni sajnos nem egy nagy csoport turistának való, aminek a nagy részét nyugdíjasok teszik ki, viszont megtekinteni, hol is találkozik a Fekete és Fehér Tisza Rahó közelében, ez valóságos és véghezvihető feladat. Mint ahogyan megcsodálni a hegymenti város csodálatos környékét, melyben a pécsi turisták egészen szombat reggeltől estig gyönyörködhettek. Egy nap alatt bejárták a kárpátaljai Kőrösmezőt és a két kárpátaljai híres üdülőt – Bukovelt és Jaremcsét. Egy kicsiny, a legkíváncsibbakból és legmerészebbekből álló csoport Herlicska Károly címzetes pécsi egyetemi tanár vezetésével felvitte a ruszin zászlót Ukrajna legmagasabb pontjára, a Hoverlára. Nekik megadatott az áfonyát is megkóstolni a csodás természeti tisztaságú településen és gyönyörködni a Kárpátok legmagasabb pontjáról a szemlélődő elé tárúló csodálatos erdős tájban. Vasárnap, kirándulásuk második napán Rahó központjában részt vettünk a hagyományos Brindza fesztiválon, ahol a különböző falvak lakói, határon túli vendégek, asszonyok, férfiak, gyerekek, mindenki a maga sajátos öltözékében, saját zenei hangszerével (ezek között a legelismertebbek a trombiták), énekelve, ki lóháton, ki gyalog meneteltek a városi amfiteátrumba, ahol egész nap, késő estig tartott a nagy mulatság. Az út mentén sátrak álltak különböző sajtkülönlegességekkel: nagy fej budzai sajtok, a hordókban brindza, finom orda... Hogy is ne kóstolná meg az ember? És a kóstolás közepette nagyon nehéz volt megállni, hogy ne vigyünk haza ezekből a finomságokból.

A legemlékezetesebb a pécsi vendégek számára a vasárnap este lett. Az Európa hotel második emeletén az este folyamán összeült a turista csoport, hogy megosszák egymással az elmúlt két nap történéseit. Ott volt Csehily József, a pécsi ruszin önkormányzat elnöke a híres gitárjával, s mellette Lebeda Zsuzsa. Ebből - magától értetődően - koncert kerekedett ki. A mi énekesnőnk egy elbeszéléssel is szórakoztatta a társaságot, melyet a való életből merített. Ezzel arra késztetett minket, hogy a hasunkat fogjuk a nevetéstől. Ezt a légkört a többi turista is fenntartotta, így az est élvezetesen telt. És nem volt az sem baj, hogy hétfőn a pécsi turistacsoport autóbusza újra hosszú útnak indult. Egy jó óra erejéig megálltak az utasok Técsőn, megtekintették a város központjában lévő nevezetességeket, az Osztrák-Magyar Monarchia korának építészeti emlékeit, Kossuth Lajos és Hollósy Simon emlékműveit. Az út alatt nem lehetett nem megállni a kosárfonás kárpátaljai fővárosában, Ízben, még szerencse, hogy az autóbusz elég nagy volt, így a díszes kosaraknak is bőven jutott hely. Igazi szenzáció volt a szeklencei megálló, ahol a pécsi turisták meglátogatták a faépítészet gyöngyszemét, a XVIII. század gótikus remekművét, a templomot, melyben olykor még a mi becses akadémikusunk, a pécsi egyetem rektorának, Hodinka Antalnak az édesapja, Hodinka Roman atya is tartott Istentiszteletet. Csak az sajnálatos, hogy a múltra a mai ukrán Szeklencén már nem sokan emlékeznek. A fiatalok, akik épp az iskolából jöttek ki, szinte semmit nem tudtak mondani a Hodinka családról. Pedig még a Belenya Mihály által készített Hodinka-emlékmű is ott díszeleg az iskola bejáratánál. Láthatóan nagyon magasra tették, így a gyerekek nem igen látják, és a tanárok sem igazán igyekszenek mesélni a híres, tanult ruszinról. Ez szintén a valóság része a mai Kárpátalján, erről is tudnunk kell, de fontos, hogy próbáljunk valamit változtatni. Legalább itt, Magyarországon, ahol a ruszinság többet szeretne tudni az ő népének múltjáról, hagyományairól, vallásáról. Éppen ez a cél vezérelte a pécsi turista csoportot, hogy ellátogasson a messzi kárpátaljai Máramarosra.

Dr. Káprály Mihály

Fordította: Janger Bt. / Fotó: Csehily József

In memoriam Lyavinecz Antal professzor

Súlyos, hosszantartó, nagy türelemmel viselt betegség után 2018. október 7-én, 84 éves korában elhunyt Lyavinecz Antal professzor, a Hodinka Antal Országos Ruszin Értelmiségi Szervezet alapítója és néhai elnöke.

1934. június 12-én Volócon született, az ottani polgári iskola igazgatójának családjában. A munkácsi középiskola befejezése után tanulmányait az Ungvári Állami Egyetem általános orvosi karán folytatta, ahol 1957-ben jeles minősítéssel diplomázott. Orvosi hivatását a kárpátaljai Berezinka településen kezdte, majd két év múlva a Kijevi Orvostovábbképző Intézetben sebészetből és aneszteziológiából tett szakvizsgát. 1964-től asszisztensként a Kijevi Orvostudományi Intézetben dolgozott, kutatásokat végzett az újszülött- és gyermekbetegségek diagnosztizálása terén. Doktorálása után több mint 200 tudományos műve és 5 könyve jelent meg. A csernobili atomerőműben bekövetkezett robbanás után felvilágosító munkába kezdett, amely tevékenységével kivívta a hatóságok nemtetszését. 1992-ben családjával együtt Magyarországra költözött. 1994-2006 között a Budai Gyermekkórház Buda utcai légzésrehabilitációs osztályán főorvosként dolgozott, munkásságát és gyermekmentő tevékenységét 2005-ben Szent Lázár Lovagrenddel ismerték el.

Elhivatott, hűséges és aktív tagja volt a hazai ruszin közösségnek: az első Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat képviselője (1998-2002), 1998-ban küldöttként részt vett a Ruszinok Világtanácsa munkájában, több éven át egyik szerkesztője volt a Ruszin Almanach folyóiratnak és más kiadványoknak. Lyavinecz Antal professzor az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat Közgyűlése által 2004-ben alapított a ruszin kultúra, a hagyományőrzés, az anyanyelv és a görögkatolikus értékek ápolása terén kifejtett tevékenység elismeréseként adományozott Hodinka Antal-díj egyik első díjazottja volt.

Örök emléket! Békés nyugalmat!

A BAZ Megyei és Miskolc MJV Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat 2018. szeptember 9-re zarándoklatot szervezett az abodi búcsúra, az Istenszülő születése ünnepére. A zarándoklaton 60 fő vett részt, Miskolc, Sajólád, Sajópetri, Ónod, Hejőkeresztúr, Alsózsolca, Felsőzsolca, Arnót és Sajópálfala ruszin közössége képviseltette magát. A 11 órakor kezdődő Szent Liturgiát Balog Győző rakacai parochus úr vezette, az ünnepi tanítást Dudás László abaújszántói parochustól hallhatták a résztvevők. Az ünnep alkalmával a zarándokok meglátogatták az Árpád-kori református templomot. Az ünnepséget hangulatos ebéd követte. Köszönet Orosz-Tóth György parochus úrnak és Orosz-Tóth Györgyné Dr. Galán Katalin tisztelendő asszonynak, az Abodi Ruszin Önkormányzat elnökének és a képviselő-testületnek a szíves fogadtatásért.

A Zuglói, a XI. és XVI. kerületi Ruszin Önkormányzat 2018. 09. 27-én, 14 órakor megemlékezést tartott a történelem viharos eseményeiben elhunyt honfitársaink tiszteletére, a megemlékezők elhelyezték koszorúikat az Országos Ruszin Önkormányzat székházának udvarában lévő kopjafán. A rendezvény filmvetítéssel és baráti beszélgetéssel folytatódott.

A Pécsi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat 2018. 09. 29-én megtartotta a III. Nemzetiségi Pikniket. A kulturális program keretében fellépett a Pécsi Ruszin Vasárnapi Iskola és Zeneiskola Verhovina gitárzenekara, vezetője Csehily József, a PRNÖ elnöke, majd a gasztronómiai bemutató következett.

Ritter Imre német országgyűlési képviselő kezdeményezésére került sor a nemzetiségi egyeztetésre, amelyen a résztvevők tájékoztatót hallgattak meg Magyarország 2019. évi központi költségvetésről szóló 2018. évi L. törvényben elfogadott nemzetiségi támogatások emeléséről, a HNÖ-k által fenntartott nemzetiségi intézmények 2019. évi működési, illetve beruházási és fenntartási igényeiről, az EFOR 1.4.5.-16 nemzetiségi beruházási pályázatok értékelésének helyzetéről, a nemzetiségi pedagógus program előrehaladásáról és az aktuális nemzetiségi kérdésekről.

A Duchnovics Kárpátaljai Tudományos és Kulturális Egyesület és a Kárpátaljai Ruszinok Megyei Egyesülete 2018. október 13-án, Nagyszöllősön tartotta IV. Nemzetközi Ruszin Fesztivált. A Vörös Rózsa címet viselő rendezvényen bemutatkoztak a ruszin kultúra értékeit ápoló együttesek.

Az Eperjesi Tudományegyetem Nemzetiségi Kisebbségek Nyelv és Kultúra Intézete és a Ruszin Nyelv és Kultúra Intézet szervezésében **2018. október 17-19. között A szlovákiai ruszinisztika 20 éve címmel nemzetközi konferenciát tartottak.** A tudományos rendezvényen előadást tartott Dr. Káprály Mihály, az ORÖ Hodinka Antal Ruszin Tudományos Intézet vezetője.

Выдає Вседержавноє Русинськоє Самосправованя / Kiadja az Országos Ruszin Önkormányzat
Отвічателный выдаватель: Віктор Крамаренко / Felelős kiadó: Kramarenko Viktor
Члены редакції: Віра Ґіріц – главный редактор, Др. Михаил Капраль – редактор, Янош Міґаль Соноцькый – редактор, Андрій Манайло – умілськый редактор, Ірина Скіба – секретарь
A szerkesztőbizottság tagjai: Giricz Vera – főszerkesztő, Dr. Káprály Mihály – szerkesztő, Szónoczky János Mihály – szerkesztő, Manajló András – művészeti szerkesztő, Szkiba Irén – szerkesztőségi titkár
A szerkesztőség elérhetőségei: Cím: 1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b. Tel./Fax: (06-1) 468-2636 http://ruszin.com
E-mail: ruszin.onkormanyzat@gmail.com **ISSN: 1785-1149** Kivitelezési munkálatok: Croatica Nonprofit Kft.
A lapban megjelent cikkek felhasználása kizárólag a „Ruszin Világ”-ra való hivatkozással lehetséges.